

Embargo tot 13-9-2023, 12.30 uur

Onderwerp Strategische investeringsagenda
Opiniërend
Steller Peter Ritzema

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	88 10	Bijlage(n)	2	Ons kenmerk	290878-2023
Datum	13-9-2023	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte lezer,

Om de komende jaren slim en verantwoord te investeren in onze gemeente gaat ons college werken met een strategische investeringsagenda voor grote projecten. In de voorjaarsbrief 2023 bent u daarover geïnformeerd. U heeft ons in het voorjaarsdebat gevraagd naar de vervolgstappen. Met deze brief vertellen wij u vooruitlopend op de begroting 2024 alvast meer over de strategische investeringsagenda en hoe wij daar - samen met uw raad - de komende jaren mee willen werken. Tot slot zullen we in deze brief ingaan op wat dit betekent voor de investeringsbeslissingen die volgens uw Lange Termijn Agenda (LTA) dit najaar en begin volgend jaar gepland staan.

Waarom een strategische investeringsagenda?

De komende jaren staan we voor grote investeringsopgaves op het gebied van onder andere stadsontwikkeling, energietransitie en vervanging & verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Deze investeringen zijn cruciaal om onze gemeente te verduurzamen, aantrekkelijk, economisch sterk en leefbaar te houden. De totale omvang van de projecten en investeringen is zo groot, dat het noodzakelijk is om ze periodiek en in samenhang te beschouwen.

Dat het Rijk gemeenten onvoldoende middelen geeft om taken naar behoren uit te voeren en per 2026 nog steeds wil korten op het gemeentefonds verhoogt de noodzaak om deze brede afwegingen te maken. Daarbij nemen we ook de uitvoeringskracht van onze organisatie en externe partners in ogenschouw. Kort samengevat: de veelheid en omvang van de projecten in combinatie met de financiële onzekerheid en de uitvoeringskracht van de organisatie vragen om een langjarige en brede afweging. Door met de investeringsagenda langjarig vooruit te kijken (10 in plaats van 4 jaar) geven we blijk van goed rentmeesterschap en zijn we een betrouwbare overheid.

Volgvel 1

Grote projecten in samenhang bezien geeft ook de mogelijkheid om:

- te zoeken naar slimme opties voor prioritering en fasering (meer focus), besparingen, optimalisaties en/of combinaties van projecten;
- onze inzet (en kans) op cofinanciering door medeoverheden (provincie, Rijk, Europa) verder te vergroten;
- uw raad nauw te betrekken zodat u in positie bent om kaders te stellen en beslissingen te nemen.

Actueel beeld gemeentefinanciën in relatie tot grote projecten

Het Rijk geeft gemeenten onvoldoende middelen om taken naar behoren uit te voeren. Zo is de correctie voor loon- en prijsontwikkelingen dit jaar een stuk lager dan de werkelijke kostenstijgingen bij gemeenten. Dat leidt tot een groot structureel nadeel. Belangrijker nog is dat het Rijk per 2026 nog steeds 3 miljard euro wil korten op het gemeentefonds. Voor de gemeente Groningen betekent dit een korting van circa 44 miljoen euro per jaar. Dit heeft forse consequenties voor de uitvoering van onze taken en de grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Wij hebben de korting verwerkt in ons meerjarenbeeld; het is de belangrijkste reden dat het meerjarenbeeld zo weinig rooskleurig is. In het meerjarenbeeld zijn alleen de posten opgenomen waar de gemeente geen invloed op kan uitoefenen en is nog geen rekening gehouden met (nieuwe) opgaven. Hieronder ziet u het meerjarenbeeld zoals we dat hebben gepresenteerd in de voorjaarsbrief 2023.

Het actuele meerjarenbeeld is:

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo meerjarenbeeld met oplopende opgaven na 2027	3.225	21.995	-11.283	-11.009	-15.082	-18.424

Het meerjarenbeeld laat zien dat er op dit moment geen ruimte is voor nieuwe structurele opgaven, waarvoor nog geen geld is gereserveerd. Dit terwijl de opgaven groot zijn. Bij de aanpak van grote maatschappelijke opgaven hebben wij daarnaast – en overigens alle gemeenten – veel last van stijgende prijzen en lonen, stijgende rente en daaruit voortvloeiende kostenstijgingen. Ook de investeringsprojecten worden daardoor steeds duurder. Dit maakt dat er onvoldoende ruimte is voor alle grote investeringsopgaven uit de strategische investeringsagenda. Dit vraagt om slimme combinaties, extern geld, prioriteren en uiteindelijk ook keuzes maken.

Uiteraard zetten wij de lobby richting het Rijk (met onder andere VNG en G6) om de korting op het gemeentefonds weer van tafel te krijgen ook stevig door.

Wat is er al gedaan?

De afgelopen maanden is de eerste stap gezet in de nadere uitwerking van de investeringsagenda. Op dit moment gaat het om 28 projecten met een totale omvang van circa 2,5 miljard euro. In **bijlage 1** is de lijst met projecten opgenomen. Bij wijze van pilot zijn vier projecten van deze lijst met een nieuwe blik onder de loep genomen vanwege hun omvang, noodzaak & urgentie en mogelijke samenhang. Het betreft de projecten campus Kardinge (incl. nieuw sportcentrum), Martiniplaza en het nieuwe Muziekcentrum. Ook hebben we gekeken naar Museum aan de A. Dit is een

Volgvel 2

kleiner project maar er spelen diverse ontwikkelingen en het is gebaat bij beslissingen het komende jaar. Bij deze verkenning van de vier projecten stond alles ter discussie: programma van eisen, locatie, fasering, financiële arrangementen, etc.

Resultaten pilot

De pilot levert veel op. Er is samenhang tussen de pilotprojecten en er zijn keuzes mogelijk die leiden tot lagere kosten. Ook zien we mogelijkheden om het slimmer, met meer extern geld en meer in samenhang te doen. Misschien zal het ook leiden tot scherpe keuzes. We wijzen er nadrukkelijk op dat het op dit moment alleen nog maar gaat om *mogelijkheden* die vertaald moeten worden naar keuzes voor college en raad. Het geeft wel een indruk van wat er nog meer haalbaar zou kunnen zijn als we blijven werken vanuit de strategische investeringsagenda.

Desgewenst nemen we uw raad middels een beeldvormende sessie mee in deze verkenning. In **bijlage 2** leest u heel beknopt de uitkomsten van deze eerste verkenning. De komende tijd werken we deze eerste verkenning verder uit.

Investeringsbesluiten

De verdere uitwerking van de pilots en daarin voorgestelde vervolgoopdrachten maakt een gedegen afweging mogelijk van de keuzemogelijkheden die we als gemeentebestuur hebben bij de vier projecten. Ook kijken we naar de andere projecten uit de strategische investeringsagenda. De uitwerking van de vervolgoopdrachten betrekken we bij het opstellen van de begroting 2025. Dat maakt ook dat wij - anders dan op de LTA vermeld - u op korte termijn geen investeringsbeslissing voor de pilotprojecten gaan voorleggen. Uiterlijk bij de voorjaarsbrief 2024 ontvangt u een verdere uitwerking van de vier projecten, waarbij we de financiële consequenties inzichtelijk maken. Dit krijgt vervolgens een vertaalslag in de begroting 2025. Bij de begroting 2025 verwachten we ook meer duidelijkheid te kunnen geven over het moment van de te nemen investeringsbeslissingen.

Kosten van uitstel

Als we in de begroting 2025 een besluit nemen op welke manier we verder gaan met deze projecten dan betekent dit dat we de bestaande voorzieningen in ieder geval een jaar langer in de benen moeten houden. We hebben dat afgewogen en vinden dat verantwoord. De extra kosten voor 2024 zijn in beeld gebracht en schatten we voorsnog in op een bandbreedte tussen de 1 en 1,5 miljoen euro. De financiële consequenties nemen we mee in de begroting 2024. Bij Kardingse spelen wel nog enkele risico's rond de ijsvloer. Die hebben te maken met de installatie, de leidingen en het huidige koelmiddel dat binnenkort niet meer gebruikt mag worden. Deze risico's kunnen ertoe leiden dat op enig moment de hele ijsvloer vervangen moet worden, een investering van ten minste zo'n 15 tot 20 miljoen euro. Het zal duidelijk zijn dat zo'n investering niet uit kan voor een tijdelijke situatie. Indien zo'n acute situatie zich onverhoopt voordoet, dan komen wij direct bij u terug om de opties te bespreken.

Vervolgproces

Om optimaal in te spelen op ontwikkelingen gaan we de strategische investeringsagenda jaarlijks herijken, gekoppeld aan de begrotingscyclus. Deze koppeling vergroot de samenhang in, en de kwaliteit van de besluitvorming. Uitgangspunt is dat we verantwoord blijven investeren. We gebruiken de tijd richting de begroting 2025 om aan de ene kant te kijken of het goedkoper kan door slimme

Volgvel 3

besparingen/ optimalisaties, fasering en (her)prioritering en aan de andere kant door onze inzet op externe financiering te vergroten en spaarmogelijkheden te onderzoeken. In dat verband kijken we ook naar kritische data: wanneer moet een project klaar zijn om de voortgang van andere projecten niet te frustreren? Een kritische datum kan ook samenhangen met subsidies, zoals bijvoorbeeld bij de rondweg Hoogkerk en de ring west.

Financiële optimalisaties

Naast project-specifieke maatregelen zijn ook financiële optimalisaties in beeld gebracht die meerdere projecten kunnen betreffen. De twee voorstellen met de meeste impact zijn het anders omgaan met de OZB bij gemeentelijke projecten (het nieuwe Muziekcentrum zou bijvoorbeeld 2,7 miljoen euro per jaar aan OZB af moeten dragen, Karding 1,8 miljoen euro) en het overstappen naar een andere afschrijvingsystematiek. We nemen deze optimalisaties mee bij de uitwerking van de vervolgoopdrachten. Naast de al genoemde onderwerpen (vervolgoopdrachten pilotprojecten en uitwerking resterende projecten uit de strategische investeringsagenda) onderzoeken we spaarmogelijkheden voor strategische investeringsprojecten (inclusief middelen voor cofinanciering) en mogelijkheden om het weerstandsvermogen te versterken.

De verschillende acties moeten ertoe leiden dat we voldoende flexibiliteit hebben om steeds optimaal in te kunnen spelen op ontwikkelingen en mogelijkheden die zich kunnen voordoen. In de voorjaarsbrief 2024 leggen we de uitwerking en denkrichtingen aan u voor. We verwachten hiermee uw raad beter in staat te stellen de juiste keuzes te maken voor de toekomst. In de begroting 2025 (november 2024) zullen we uiteindelijk een besluit moeten nemen op welke manier we verder gaan met deze projecten. Op deze manier waarborgen we een integrale afweging tussen de grote projecten en de overige opgaven. De financiële consequenties van deze besluiten nemen we mee in de begroting 2025.

Maar we willen graag eerst deze brief en de daarin beschreven voornemens en consequenties daarvan met u bespreken. Het gaat specifiek over de voorgenomen koers ten aanzien van de te onderzoeken locaties voor het nieuwe muziekcentrum, het genoemde vervolg voor de projecten Karding, Martiniplaza en Museum aan de A en de strategische investeringsagenda in bredere zin. Dat kan wat ons betreft in het kader van de komende begrotingsbehandeling 2024.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.